

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 3
кафедри педагогіки початкового навчання

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів та студентів педагогічного факультету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 3
кафедри педагогіки початкового навчання

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів та студентів педагогічного факультету

РІВНЕ 2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкового навчання. - № 3. – Рівне: РДГУ, 2011.- 123с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкового навчання Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензент: Пальчевський Степан Сергійович доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної, соціальної педагогіки та акмеології Рівненського державного гуманітарного університету

Комп'ютерний набір та верстка: Ваколюк А.М., Соловей Л.М.

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: вимір часу", проведеного кафедрою педагогіки початкового навчання за участі вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освітою та звітній науково-практичній конференції викладачів та студентів РДГУ у 2011 році. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкового навчання протокол № 10 від 14 квітня 2011 р.

11. Побірченко Н.С. В.О.Сухомлинський та О.А.Захаренко: діалог через роки // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск ЛШ.-Херсон: Видавництво ХДУ,2009.-436с, с.33-40.
12. Профессиональная педагогика: Учебник для студентов, обучающихся по педагогическим специальностям и направлениям. - М: Ассоциация "Профессиональное образование", 1997. - С. 497.
13. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. - К.: Абрис, 1997. -416 с.
14. Сухомлинська О. В. Історія педагогіки як наука і як навчальний предмет: актуальні проблеми // Шлях освіти. - 2003. - № 1. - С. 39-43.
15. Сухомлинська О.В. Сухомлинський Василь Олександрович // Українська педагогіка в персоналіях у 2 кн. / [О. В. Сухомлинська, Н. Б. Антоненко та ін.; за ред. О. В. Сухомлинської]. - К. : Либідь, 2005. - Кн. 2. - 552 с- с.380-387
16. Філімонова Т.В. Захаренко Олександр Антонович // Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. / [О. В. Сухомлинська, Н. Б. Антоненко та ін. ; за ред. О. В. Сухомлинської]. - К.: Либідь, 2005. - Кн.2. - 552 с- с.544-547.

Веремчук А.П.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки
початкового навчання РДГУ

Етика викладача вищої школи

Визначення етики викладача вищої школи як науки формування сукупних моральних і професійних правил і норм є актуальною теоретичною і практичною проблемою. Накопичено значний досвід вивчення біографій визначних діячів: державних, військової справи, науки, мистецтва тощо; і майже відсутня історіографія визначних викладачів, де б викладалися унікальні їх феномени, здійснювався б ідеографічний (морфогенетичний) аналіз, що міг би бути корисним і певною мірою дозволив би моделювати інтегральні (синтезуючі) вимоги до особистості викладача і конструювати його самого як професіонала. Багато відомо про Аристотеля (котрий увів термін "етика") як ученого, але дуже мало відомо про методологію і методи, за якими він виховував, навчав, наприклад, Олександра Македонського, що зробив надзвичайно великий внесок у розвиток суспільства. Тому при формуванні інтегрального характеру ціннісних вимірів освіти в стандартах і категоріальних схемах Болонського процесу етиці викладача має належати визначальне місце [1].

При проведенні досліджень ми використали методи аналізу, систематизації й узагальнення філософських поглядів на суть етики викладача вищої школи, виховання і освіти мислителів античності (Конфуцій, Аристотель, Платон, Сократ, Піфагор) [2; 6; 7] філософів Середньовіччя (Сенека, Сааді, Роттердамський) [4; 5] і педагогів і гуманістів Нового часу (М. Монтень, Ж.Ж. Руссо, І. Сковорода, Я. Коменський, К. Ушинський, М. Еріх, Д. Лихачов, В. Сухомлинський) [1; 3; 5].

Етика викладача у вищих навчальних закладах має значно ширше смислове навантаження, ніж педагогічна етика, оскільки охоплює етику загальнолюдського, вченого, педагога, етику стосунків зрілої та молодої людини; етику, що інтегрує минуле, сучасне і майбутнє. Вона базується на філософії, досвіді й узагальненнях визначних особистостей і гуманістів Стародавнього світу, Середньовіччя і Нового часу.

Ця тема є актуальною для всіх, кого турбує проблема якості виховання й освіти як ефективних методів спрямованого удосконалення самої людини, стосунків між людьми суспільства в цілому. Вона має пряме відношення до формування гуманного спрямування науково-технічного прогресу, раціонального природокористування, що формує високу відповідальність сучасної людини перед нащадками.

В усі часи історії людства виховання було справою совісті, рідних і близьких, а освіта - справою науки, держави, суспільства [2]. Виховання завжди було найскладнішою справою, оскільки воно стосується конкретної людини і формує сенс її життя. Виховання визначається якістю і прикладом рідних, викладача і близьких, а також розумним устроєм всього суспільства. Виховання пов'язане з формуванням світобачення (минулого, сьогодення, майбутнього), характеру людини, ставлення до людей, власних обов'язків і природи. Успіх виховання значною мірою базується на етиці викладача, що інтегрує вічні загальнолюдські цінності, на його любові й повазі до студентів, вмінні запалити у них інтерес до знань як особливої категорії, що визначає справжню велич і значимість особистості. Звичайно, діяльність окремого викладача значною мірою залежить від стосунків у конкретному колективі (кафедра, факультет, ВНЗ, суспільство).

Освіта забезпечує ерудицію, формування професійних знань і умінь, але коли освіта не базується на вихованні у людини гуманної етики, моралі, то вона навіть може створювати загрозу для суспільства. Тільки гуманна етика формує увлечення про обов'язок, справедливість, порядність, порядок, право, доцільне і гуманне використання досягнень науково-технічного прогресу тощо.

Якість вищої освіти значною мірою визначається етикою викладача. Для нього важливо вміти привити любов у студентів до науки і процесу навчання протягом всього життя. Найбільшого успіху

викладач досягає не суворістю, а гуманною етикою, знаннями, переконливістю, справедливістю і любов'ю до студентів і людей.

Стосунки між викладачем і студентом базуються на високій взаємній пошані, коректності, толерантності. За різних обставин викладач має ставитися до студента як до колеги, людини, особистості; ніколи не подавати поганих прикладів ні у ставленні до людей, ні до справи, ні вчинками, ні словом, ні одягом тощо. Але і викладач є живою людиною, яка потребує того ж від студента, людей, суспільства. Якщо образно викладача можна порівняти з сівачем, то студент є ґрунтом. Наприклад, Аристотеля зігрівали і надихали на творчість слова його учня Олександра Македонського: "Я шаную Аристотеля нарівні зі своїм батьком, оскільки батькові я зобов'язаний життям, а Аристотелю зобов'язаний всім, що дає йому ціну" [6].

Спільні етичні правила викладача і студента такі: цінуйте принципи моралі і гуманності; шануйте науку за істини і об'єктивні факти і не затьмарюйте власної свідомості упередженими думками чи авторитетами; обґрунтуйте, а не стверджуйте і погрожуйте; будьте справедливі, коректні і ввічливі. Це ті ферменти і гормони, що роблять стосунками викладача і студента розумними і красивими, забезпечують їх імпульсами до творчості, до мудрості, яка керує життям.

У викладача є найціннішим людська доброта, доброта розумна, вимоглива і цілеспрямована, що базується на засадах гуманності, наукового мислення, знання історичного минулого і сучасного, свого бачення майбутнього. Мудра доброта - найцінніша якість викладача, що найбільшою мірою формує до нього відношення студента. Якщо б можна було створити пантеон найвизначніших викладачів вищої школи всіх часів за алфавітом, то ці ознаки їх особистостей будуть інтегративними. І у контексті стандартів Болонського процесу такі риси характеру викладача-педагога мають бути у вищих навчальних закладах країн світу.

Таким чином визначення етики викладача вищої школи, як науки щодо формування сукупних моральних і професійних правил і норм, є актуальною теоретичною і практичною проблемою. Етика викладача у вищих навчальних закладах має значно ширше смислове навантаження, ніж педагогічна етика, оскільки охоплює етику загальнолюдську, вченого, педагога, етику стосунків зрілої і молоді людини; етику, що інтегрує минуле, сучасне і майбутнє. Вона базується на філософії, досвіді і узагальненні визначних особистостей і гуманістів Стародавнього світу, Середньовіччя і Нового часу. У викладача є найціннішим людська доброта, доброта розумна, вимоглива і цілеспрямована, що базується на засадах гуманності, наукового мислення, знання історичного минулого і сучасного, свого бачення майбутнього.

Література

1. Давиденко В.М. Вступ до спеціальності. - Миколаїв: МДАУ, 2007. - 328 с.
2. Давиденко Н.М. О жизни на Земле. - М.: ГЕОС, 2003. - 392 с.
3. Лихачев Д.С. Письма о добром и прекрасном. - Симферополь: Таврия, 1990. - 177 с.
4. Монтень М. Опыты. - М.: Правда, 1991. - С. 115-154.
5. Сухомлинський В.А. Как воспитать настоящего человека. - К.: Радянська школа, 1971. - 236 с.
6. Толмачев А.В. Аристотель. В кнг. "Об ораторском искусстве". - М.: Изд. Политической литературы, 1963. - С. 21-33.
7. Цицерон Марк Туллий (речи в двух томах под ред М.Е. Грабар-Пассека). - М.: АН СССР, 1962. - Т.І. - 444 с.

УДК 37.036:7.012(091)

Ганжа М.В.,

ст. викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Естетичне виховання засобами дизайну в історико-педагогічному вимірі

В статье рассматриваются исторические этапы развития эстетического воспитания, что базируются на учете особенностей средств дизайна. Подчеркивается влияние предметного творчества на формирование исторических стилей.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, творческая деятельность, предметное творчество, дизайн.

In the article the historical stages of development of aesthetic education are examined that is based on the account of features of facilities of design. Influence of subject creation on forming of historical styles is underlined.

Keywords: aesthetic education, creative activity, subject creation, design.

Постановка проблеми. Знайомство з естетичною спадщиною, на нашу думку, дуже важливе як для розуміння тих культурних традицій, які органічно ввійшли в сучасну естетичну теорію, так і для формування загальної культури особистості школяра.

В історії мистецтв предметна творчість займає значно важливіше місце, ніж ми собі уявляємо. Все наше предметне оточення є основою не тільки матеріальної, а й художньої культури кожної епохи.

ЗМІСТ

Передмова		3
Боровець О.В.	Реалізація діалогічного підходу у дидактичному процесі початкової школи.....	4
Бричок Б.П.	Логічна культура педагога.....	7
Бричок С.Б.	Вивчення персоналій у курсі «Історія педагогіки :інноваційні підходи».....	9
Веремчук А.П.	Етика викладача вищої школи.....	12
Ганжа М.В.	Естетичне виховання засобами дизайну в історико-педагогічному вимірі.....	13
Гудовсек О.А.	Становлення і розвиток естетичного виховання учнів у позашкільних закладах України (1954–1991 рр.).....	18
Колупасва Т.Є.	Вплив професійних педагогічних вмінь викладачів на результативність навчання студентів.....	21
Міщеня О.М.	Психолого-педагогічні особливості молодших школярів як підгрунтя формування почуття відповідальності.....	23
Перець О.М.	Тренінг як ефективний засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.....	26
Усач Л. В.	Національно зорієнтований навчально-виховний процес у початковій школі як цілісна система.....	29
Шагай Н.М.	Діагностика моральної вихованості молодших школярів.....	32
Шевців З.М.	Соціально-педагогічна компетентність вчителя початкових класів.....	35
Шурин О.І.	Емпатійність як важлива особистісна якість сучасного вчителя початкових класів....	37
Яковичина Т.В.	Підготовка студентів до педагогічної творчості.....	40
Брега Н. І.	Шляхи та методи соціалізації молодшого школяра.....	43
Грибчук С.М.	Історична зумовленість діяльності вчителя початкових класів.....	44
Лапчук В.Б.	Формування особистості вчителя в сучасному освітньому процесі.....	45
Мосійчук Г. А.	Вчитель початкових класів в історичному вимірі.....	47
Приходько Л.М.	Сучасний вчитель. Вчитель сучасності.....	49
Федорчук І. В.	Організація навчальної діяльності молодших школярів шляхом впровадження інтерактивних технологій.....	50
Шута Н.І.	Компетентнісний підхід до підготовки вчителів початкових класів.....	52
Артемчук С.	Статеве виховання школярів у вітчизняній педагогічній теорії та практиці 20 - 30рр. XX ст.....	53
Бірюкова Н.	Розвиток шкільної музичної освіти на Волині (кін.ХІХ - поч.ХХ ст.).....	57
Бондарчук А.	Особливості діяльності Київських вищих жіночих курсів.....	59
Василинка І.	Технологічний підхід у підготовці вчителя: концептуальні засади.....	63
Долід О.	Формування духовних цінностей студентів вищих навчальних закладів.....	65
Дуфанець З.	Умови оптимізації самостійної роботи студентів.....	68
Дячок В.	Становлення дидактики початкової школи в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століття.....	71
Євфимець І.	Історія релігійного виховання.....	73
Капітула Т.	Зміст освіти і його категорії.....	75
Козак О.	П.Драгоманов про європейські орієнтації української освіти.....	76
Кривошина Н.М.	Антропологізм як чинник гуманізації освіти.....	80
Крикун Ю.	Педагогічні погляди Б.Д. Грінченка.....	82
Куйбіда Л.	Процеси модернізації сучасної педагогічної освіти в Україні.....	84
Куртова К.	Педагогічна діяльність Спиридона Черкасенка.....	86
Кушнір О.	Формування громадянської компетентності майбутніх вчителів як теоретична проблема.....	88
Лехкобит В.	Особливості реформування шкільної освіти в Україні у ХХ столітті.....	92
Литвинюк О.	П.Наторп паро суспільне виховання.....	94
Лук'янович В.	Мета виховання ХХІ століття: проблеми та перспективи.....	96
Наумова І.	Діяльність козацьких шкіл в Україні в 16-18ст.....	97
Петрук О.	Формування етнокультурної компетентності у майбутнього вчителя початкових класів.....	100
Підгайна І.	Інноваційні технології навчання в системі вищої педагогічної освіти.....	104
Постой К.В.	Пізнавальна активність студентів як психолого-педагогічна проблема.....	105
Рачок І.В.	Дидактична адаптація студента-першокурсника як проблема педагогіки.....	107
Романик М.	Сучасна педагогічна думка України: джерела формування.....	108
Тимошук М.	Педагогічна адаптація дитини до шкільного навчання.....	112
Хімич О.	Виховання у молодших школярів шанобливого ставлення до людей.....	115
Христянович Г.	Василь Помагайба про роботу вчителя сільської малокомплектної школи.....	117
Цибульська Л.	Педагогічний успіх Олександра Антоновича Захаренка.....	118
Шеменюка О.	Професійна підготовка студентів педагогічних вузів до виховної роботи.....	121
Юськова Т.	Вплив оцінки вчителя на емоційний стан учня.....	123
Ярошик І.	Особливості навчального процесу в Київському Фребелівському педагогічному інституті.....	126